

Právní úprava instalace kamerových dohlížecích systémů

Právní úprava uchovávání záznamů z kamerových systémů a používání záznamů

JUDr. Jindřiška Syllová, CSc.

JUDr. Jan Pulda, LL.M.

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

Obsah:

BELGIE	3
DÁNSKO	4
FINSKO	4
FRANCIE	5
LITVA	7
NĚMECKO	8
RAKOUSKO	11
ŠPANĚLSKO	12
ŠVÉDSKO	12
VELKÁ BRITÁNIE	13

Tato komparace se netýká kamer, které jsou instalovány za účelem individuálního trestního stíhání. Pojednává pouze o kamerových systémech, které jsou instalovány bez individuálního povolení orgánu činného v trestním řízení. Pro jednotlivou instalaci za účelem trestního stíhání (byť je provoz kamery sebedelší) platí odlišný právní režim než je dále uvedeno. Tento režim vychází z trestního procesního práva jednotlivých států a jedná se většinou o tajné (skryté) umístění kamer.

Rovněž se tato komparace netýká kamer, které jsou instalovány fyzickými osobami pro jejich vlastní soukromé účely v domácnostech nebo jiných soukromých prostorách.

Úvod

Právní úprava problematiky kamerových dohlížecích systémů a videozáznamů je rozložena do různých právních oborů. Instalace systémů pro účely vnitřní bezpečnosti státu je obvykle upravena v **policejních zákonech**. Většinou jde buď o systémy zajišťující bezpečnost na silnicích (sledování rychlosti, jízdy na červenou aj.), nebo o systémy umístěné na bezpečnostně exponovaných místech (velvyslanectví, stadiony, sochy apod.), které mají bezpečnostně preventivní účinek.

Nová právní úprava v některých zemích umožňuje instalaci kamer za účelem bezpečnosti i jiným osobám než policejním sborům, pak je obvykle tato úprava obsažena v **obecním zřízení**, často je limitována občanským právem a další lidskoprávní úpravou (ochranou osobnostních práv, ochranou soukromí a soukromého života).

Relativně novou problematikou je použití kamerových systémů k jiným než bezpečnostním účelům, např. **vyhodnocování vjezdu** vozidel do vnitřních měst prostřednictvím videozáznamu poznávací značky, vytvářejí se i další moderní systémy na tomto principu.

Další oblastí je přípustnost použití kamerových systémů a zpracování jejich záznamů v **soukromých objektech**. Zde je nutno zejména rozlišovat, zda jde o veřejnosti (nebo mnoha osobám) přístupné místo či zda se jedná o čistě soukromý prostor.

Právní úprava uchování a používání videozáznamů (zvuku i obrazu) z kamer je obsažena v zákonech na **ochranu osobních údajů**. Je přitom třeba určit, v jakém okamžiku se stává videozáznam osobním údajem (resp. informace obsažená v záznamu se stává osobním údajem).

V tomto směru vycházíme z výkladu Úřadu pro ochranu osobních údajů ČR (který vychází ze směrnice 95/46/ES), podle kterého osobní údaj vzniká tehdy, pokud se záznam uchovává po jakoukoli dlouhou dobu. Pokud tedy kamery nepoužívají záznamové zařízení, ale dochází jen k jejich sledování v reálném čase, nebo pokud nejsou záznamy použitelné jako zdroj osobních údajů z jiných důvodů (například pro neidentifikovatelnost zaznamenaných osob), pak se legislativa určená pro ochranu osobních údajů na činnost kamerových systémů pravděpodobně nevztahuje.¹ Pokud je tomu opačně, pak všechny shora uvedené systémy musí odpovídat zákonným (občanskoprávním, ústavním nebo speciálním) ustanovením na ochranu osobních údajů.

Podle stanoviska pracovní skupiny EU č. 4/2004 je nutno zajistit takovou úpravu, která by umožnila použití kamerových systémů na základě proporcionality a subsidiarity zejména ve vztahu k účelu sledování a umístění kamer. Podle těchto zásad by měla být upravena nebo aplikována doba, do které je třeba záznam (a tedy i osobní údaj) zničit, dále musí být dostatečně dodržována ochrana dat před třetími osobami. Kromě toho vzniká legislativní problém s institutem formy souhlasu dotčené osoby v případě instalace systému na veřejně přístupném místě, s institutem práva subjektu ochrany na přístup k záznamu aj.

Instalace dohlížecích systémů na **pracovních místech** je specifickou částí problematiky, kde se akcentuje zejména souhlas pracovníků i jiných osob, ochrana míst soukromého použití (toalety), ochrana záznamů před zneužitím, identifikace pracovníka kontroly aj. Podobně je tomu u použití systémů ve školách.

Zvláštním oborem je rovněž instalace systémů na sídlištích, zejména jejich relativně soukromých prostorech, před vchody do domů atd.

Právní úprava v jednotlivých státech je z výše uvedených důvodů roztržštěná, speciální zákon je dosud výjimkou. Za nejúspěšnější stát v rámci EU se v oblasti ochrany dat považuje Řecko.

Belgie

Existence speciálního zákona

V Belgii existuje zvláštní zákon, z r. 2007, tzv. Camera Act. Tento zákon je aplikovatelný pro všechny kamery, které monitorují prostory, za účelem zjištění deliktů a veřejného pořádku. Zákon se nevztahuje na umístění kamer podle zvláštního zákona (např. dopravní kamerové systémy nebo fotbalové stadiony) a na umístění kamer v zaměstnání. Pokud tento zákon určitou věc neupravuje, je obecným zákonem zákon na ochranu dat.

Každá kamera musí být ohlášena místní policii a Komisi na ochranu soukromí.

Policejní dohlížecí kamerové systémy

Úprava Camera Act se v podstatě vztahuje i na policii (kromě případů vyšetřování tr. činu). Úprava Camera Act se nevztahuje na věznice a podobná zařízení, tam je proto nutno aplikovat zákon na ochranu dat.

Policejní dopravní kamerové systémy

Mají zvláštní úpravu danou dopravním zákonodárstvím.

Problematika použití kamerových systémů k jiným než bezpečnostním účelům a zpracování jejich záznamů (např. mýto)

Nebylo zjištěno.

¹ K problematice toho, kdy se ochrana osobních dat vztahuje na dohlížecí systémy viz Stanovisko 4/2004 ke zpracování osobních údajů prostředky kamerového sledování. Stanovisko pracovní skupiny ustavené podle čl. 29 směrnice 95/46/ES. Dále jen 4/2004.

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorech (včetně městských dohlížecích systémů)

Camera Act rozlišuje různé kategorie míst – veřejná místa, místa v soukromých budovách přístupná veřejnosti (banky apod.) a soukromá místa nepřístupná veřejnosti (úřady, byty).

Každá kamera musí být ohlášena, musí být piktogramem sděleno, že na místa dosahuje dohlížecí systém. Přenos může být sledován jen na ochranu bezpečnosti a pořádku, musí být přístupný jen oprávněným osobám. Záznamy mohou být uchovávány 1 měsíc (kromě případů k vyšetření trestného činu). Záznamy mohou sloužit k potřebám trestního řízení.

Na žádost má sledovaná osoba právo na přístup k záznamu.

Dohlížecí systémy na pracovních místech

Aplikuje se Camera Act, je možné věc upravit v kolektivní smlouvě.

Dánsko

Existence speciálního zákona

V Dánsku nebyl přijat zvláštní zákon o kamerových systémech, aplikuje se legislativa na ochranu dat.

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorech (včetně městských dohlížecích systémů)

Zákon č. 76 z r. 2000 zakazuje instalování sledovacích kamer na veřejných prostorech (ulice, náměstí) soukromými subjekty. Ze zákazu jsou marginální výjimky.

Rozhodovací praxe

Rozhodnutí o proporcionalitě instalování kamerových systémů v dopravních prostředcích (11750)

Rozhodnutí týkající se umístění živého přenosu z kamerových systémů, které přenášejí provoz v supermarketech, na internet (11750)

Rozhodnutí týkající se omezení kamerových systémů instalovanými veřejnými úřady (11750)

Finsko

Existence speciálního zákona

Ve Finsku nebyl přijat zvláštní zákon upravující dohlížecí systémy. Existuje úprava v trestním právu procesním, kde je zakázáno použití neoprávněného elektronického sledování na místech, kde by to mohlo ohrozit soukromí občanů, včetně domácností, obchodů, kanceláří a podniků, které nejsou přístupné veřejnosti. Částečná úprava je dále v zákonu na ochranu dat (523/1999) a v zákonu na ochranu soukromí v pracovním životě (759/2004).

Policejní dohlížecí kamerové systémy

Jsou zakázány na neveřejných místech, viz výše (kromě se souhlasem sledovaných osob). Povoleno je jen sledování případného neoprávněného vniknutí do budov a sledování na veřejných prostranstvích. Policie má právo na technické monitorování veřejných míst za účelem bezpečnosti.

Podle zákona o věznicích a zákona o vazbě se používají i dohlížecí systémy ve věznicích. Úprava je detailní a říká, která místa je možno monitorovat.

Policejní dopravní kamerové systémy

Automatické dopravní sledování patří do kategorie policejních dohlížecích systémů. Používá se ke sledování rychlosti.

Problematika použití kamerových systém k jiným než bezpečnostním účelům a zpracování jejich záznamů

Není zpracováno.

Použití dohlížecích systémů ve veřejnosti přístupných prostorách (včetně městských dohlížecích systémů)

Zákon na ochranu dat považuje sledování kamerami za použití osobních dat. Zákon vyžaduje, aby použití kamery bylo odůvodněné z hlediska činnosti úřadu na ochranu údajů. Jiné než nezbytné sledování a uchovávání záznamů je zakázáno. Je vyžadováno předchozí oznámení o sledování, a dále označení kamery, která je spuštěna. Informace o dohlížecích systémech musí být přístupné komukoliv.

Za veřejnosti přístupná místa se považují i banky, obchody apod.

Použití dohlížecích systémů na pracovišti

Tuto oblast upravuje zákon o ochraně soukromí v pracovním životě. Je možné použít sledovací kameru na účelem zajištění osobní bezpečnosti zaměstnanců a jiných osob v podniku, za účelem ochrany majetku a sledování správného postupu v práci a za účelem zjištění situací, které ohrožují bezpečnost, majetek a výrobní proces. Sledování musí být oznámeno, kamery označeny a metoda musí být transparentní.

Ve školách se používá zákon na ochranu dat a jeho zásady. Musí jít o odůvodněné sledování atd. Ve třídách se dohlížecí systémy nepoužívají.

Francie

Existence speciálního zákona

Francie má zvláštní zákon o použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorách, jde o zákon ze dne 21.ledna 1995 č. 96-926.

Policejní dohlížecí kamerové systémy

Zákon 96-926 ve svém čl. 10 specifikuje v zásadě velmi široce možnosti použití kamerových systémů a to od veřejných prostranství, přes vnitřní bezpečnost až po kontrolu silničního provozu.

Povolení instalace kamerových systémů je podřízeno příslušnému představiteli departmentu, s výjimkou hlavního města Paříže, kde tato pravomoc náleží policejnímu prefektovi. Samotné povolení zároveň specifikuje způsob nakládání s pořízeným video materiálem. Může být tedy např. taxativně uvedeno, kteří konkrétní pracovníci policie nebo četnictva mohou mít přístup k video záznamům nebo může být povolením definováno, jak dlouho mají být záznamy uchovávány v příslušném archívu. Dalším předmětem specifikace zpravidla bývá časové určení pro poskytnutí záznamu i osobám jež nejsou přímo uvedeny jako oprávněné pro poskytování či nahlédnutí do záznamu. Zákon k tomu říká, že doba na kterou jsou materiály poskytnuty nesmí překročit jeden měsíc. Vyjimkou je pouze případné trestní řízení, které zastavuje běh této lhůty. Množství oprávněných osob může být vždy rozšířeno příslušným rozhodnutím dané prefektury, či departementální komise. Policejní prefekt může komisi departmentu obejít pouze v případě podezření, že se jedná o zachycení záznamu, který by zavinil podezření z trestného činu terorismu. Dále v případě podezření z terorismu může představitel departmentu, v Paříži policejní prefekt, instalovat kamerový systém na období čtyř měsíců bez povolení komise departmentu s tím, že její předseda bude o tomto neprodleně informován. Povolení pak musí být komisí departmentu potvrzeno během výše uvedených čtyř měsíců.

Z hlediska technických parametrů záznamového zařízení, ty musejí odpovídat příslušným prováděcím předpisům ministerstva vnitra, přičemž jejich revize je nutná vždy po dvou letech a

samotné povolení instalace záznamového video zařízení je povolena na pět let. Komise departmentu může odejmout povolení k instalaci záznamového zařízení zjistí-li, že nebylo použito k účelům, ke kterým bylo vydáno povolení k jejich instalaci. Záznamy z těchto kamerových systémů mohou být uchovávány nejdéle jeden měsíc.

Zákon dává rovněž všem osobám, tedy nejen francouzským občanům nahlédnout do archivu záznamů v případě právního zájmu a rovněž dává možnost přesvědčit se o jejich zničení. Tato možnost je odepřena v případě, že se záznamy týkají národní bezpečnosti, obrany státu či veřejné bezpečnosti.

Nepovolená instalace kamerového systému může být trestána až třemi roky odnětí svobody a peněžitým trestem do výše 45 tis Euro.

Každý rok předává vláda zprávu Národní komisi pro svobodu a informatiku o používání záznamových video zařízení ve všech departmentech Francie. Způsob jakým příslušné komise departmentů mohou vykonávat svá práva v oblasti kamerových systémů je stanovena předpisem Státní rady.

Policejní dopravní kamerové systémy

Francouzská úprava, jak je uvedeno výše, definuje použití kamerových systémů pro dopravní i jiné dohlížecí úkoly (např. pro činnost pořádkové policie)

Problematika použití kamerových systémů k jiným než bezpečnostním účelům a zpracování jejich záznamů

Zákon 78-18 ve svém článku 10 stanovuje, že pro případ soudního řízení není možné použít takové záznamy pořízené kamerovým systémem, které by překračovaly hranici soukromého života, a dále uvádí, že není možné podle takových záběrů vyvozovat cokoli v dané osobnosti na materiálu zachycené. Zároveň není možné pro vyhodnocení záznamu použít automatizovaný systém, který by mohl jakkoliv vyhodnocovat dané záznamy ve výtahu k dotčené osobě. (tato ustanovení jsou obsažena v novele č.2004-801).

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorech (včetně městských dohlížecích systémů)

Zákon 78-17 vypustil ve své novele speciální úpravu zpracování digitálních záznamů čeká se na novelu, zároveň je tato norma lex generalis, jediným speciálním zákonem je především pro orgány veřejné bezpečnosti (policie a četnictvo) zákon 96-926.

Použití dohlížecích systémů v qasisoukromých prostorech, na pracovištích a ve školách

Francouzská úprava chápe veřejné prostory širěji než jiné neboť do nich zařazuje například i banky či jiné soukromé prostory na nichž však dochází ke zvýšené koncentraci osob. Tuto materii upravuje zákon 78-17 ze 6.ledna 1978, režim zde je zcela odlišný od norem uvedených výše.

Na druhou stranu narozdíl od britského modelu klade francouzská úprava větší důraz na osobní svobody a tak zákon 78-17 poměrně striktně vymezuje možnosti za kterých je možné zpracovávat video záznam. Bez souhlasu dotčené osoby jde primárně o záznamy, které nezasahují do osobního života jednotlivce a provozovatel použitím kamerového systému naplňuje předmět funkce, pro který bylo vydáno příslušné povolení. Rovněž je nutná nespecifikovaná forma sdělení, že daný prostor je sledován kamerovým systémem.

Rozhodovací praxe úřadu pro ochranu osobních údajů

Ve Francii existuje jak bylo uvedeno výše Národní komise pro svobody a informatiku. Ta je složena ze sedmnácti členů, zpravidla jde o současné či bývalé poslance a senátory (každá komora jmenuje dva), dva členy jmenuje ze svého středu Hospodářská a sociální rada, další dva jsou bývalí či současní členové Státní rady, po dvou dále jmenuje Kasační soud, Účetní dvůr, tři členové jsou respektovaní odborníci na lidská práva a informační technologie, ti jsou jmenováni dekretem a další dva jsou informatici jmenováni Národním shromážděním. Jejich mandát je omezen na deset let.

Tato komise šetří podání tykající se zneužití kamerových systémů, odpovědnosti zmocněných osob k zacházení s nimi apod. Komise rovněž stanovuje standardy pro zpracování a zacházení s pořízenými materiály v souladu se zákonem 78-17 v platném znění.

Litva

Existence speciálního zákona

V Litvě neexistuje zvláštní zákon upravující dohlížecí kamerové systémy. Používá se zákon o právní ochraně osobních údajů, naposledy novelizován s účinností k 1. 1. 2009 právě pro účely úpravy kamerových systémů. Každé videosledování musí být oznámeno inspektorátu pro ochranu osobních údajů s podrobným uvedením okolností, účelu a podmínek kamerového systému, dále odpovědných osob atd.

Policejní dohlížecí kamerové systémy

Používá se úprava policejním zákonem a zákonem o právní ochraně osobních údajů, pokud policejní zákon nemá zvláštní úpravu (viz níže). To platí i pro věznice. V několika případech se prokázalo neoprávněné používání kamerových systémů, například že osoby nebyly informovány o kamerách.

Policejní dopravní kamerové systémy

Nezjištěno.

Problematika použití kamerových systém k jiným než bezpečnostním účelům a zpracování jejich záznamů (např. mýto)

Není zvlášť upraveno.

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorách (včetně městských dohlížecích systémů)

Zákon o právní ochraně osobních údajů je zpracován podle standardů EU. Videosledování je možné jen pro účely veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany života a zdraví, majetku a práv osob, a to pouze tehdy, pokud jiné prostředky k zabezpečení daného účelu by byly nedostatečné nebo neadekvátní, a pokud nepřevažuje zájem subjektu údajů.

Videosledování musí být instalováno tak, aby nezabíralo širší prostor než je nezbytné. Údaje musí být uchovány jen v rozsahu a po dobu, které jsou nezbytné. Zakázána je instalace systémů v privátních rezidenčních prostorách, vchodech. V případě společných prostor je možné umístění jen se souhlasem uživatelů. Zakázáno je použití v prostorách zvláštního soukromí (toalety, převlékárny apod.).

Úprava se aplikuje i na municipality. Město Vilnius připravilo ucelený program pro přípravu dohlížecích systémů pro zlepšení bezpečnostní situace.

Stejná úprava se aplikuje na banky, pošty a další veřejnosti přístupné prostory.

Dohlížecí systémy v zaměstnání

Videosledování na pracovním místě může být použito pouze pokud zvláštnosti práce zapřičiňují nutnost tohoto sledování pro ochranu bezpečnosti osob, majetku nebo veřejnosti a v jiných případech, pokud jiné prostředky k zabezpečení daného účelu by byly neadekvátní. Použití kamerových systémů musí být písemně oznámeno subjektům ochrany (zejm. zaměstnancům).

Pro dohlížecí systémy ve školách platí obecná právní úprava (výše). Vláda Litvy připravila program pro přípravu školních dohlížecích systémů pro předcházení drogové trestné činnosti. Obvykle jsou kamery instalovány u vchodů škol, na hřištích, dvorech a v jídelnách školských zařízení.

Německo

Existence speciálního zákona

Německo nemá zvláštní zákon o kamerových systémech, nicméně novelou zákona na ochranu dat (Bundesdatenschutzgesetz) bylo přijato zvláštní ustanovení v zákoně o ochraně osobních dat. Viz níže.

Policejní dohlížecí kamerové systémy

Pro policii a obdobné sbory platí právní úprava podle § 6b zákona na ochranu dat, neboť upravuje sledování „veřejně přístupných prostorů.“²

Policejní zákony jednotlivých zemí rovněž umožňují nasazení videotechniky. Příkladem je § 15a PolG. NRW - Severního Porýní – Westfálska. Tyto předpisy se aplikují i na policejní kamerové systémy.

Problematika použití kamerových systémů k jiným než bezpečnostním účelům a zpracování jejich záznamů (například mýto)

Zákon Autobahnmautgesetz upravuje použití elektronických mýtných bran. Německý soud (10 a Gs 239/03) přijal rozsudek, podle kterého je možné záznamy z elektronických mýtných bran použít pro policejní účely (trestní stíhání) jen při zachování podmínek ochrany procesního práva trestního (§ 100g a § 100h STPO).

Použití dohlížecích systémů ve veřejně přístupných prostorách (včetně městských dohlížecích systémů)

Použití obecných dohlížecích systémů upravuje novela zákona na ochranu dat - § 6b (Bundesdatenschutzgesetz, BDSG). Toto ustanovení stanoví, že

- 1) *Sledování veřejně přístupných prostorů prostřednictvím opticko-elektronických zařízení (Videoüberwachung) je přípustné jen tehdy, pokud slouží k zajištění veřejné bezpečnosti a přitom neexistují důvody, pro které by převažovaly chráněné zájmy dotčených osob.*
- 2) *Okruh sledování a příslušné místo jsou vhodným způsobem označeny. Příslušnému místu ochrany dat musí být sledování oznámeno spolu s místem, účelem, způsobem zpracování, použitou technikou a obvyklou lhůtou uchování.*
- 3) *Uložení a další zpracování je přípustné, jen pokud je to nezbytné pro daný účel.*
- 4) *Pokud jsou údaje získané při sledování přiřazeny určité osobě a zpracovány, pak to musí být subjektu oznámeno, pokud tomu nebrání převažující veřejné zájmy na trestním stíhání nebo odvrácení nebezpečí.*
- 5) *Data musí být neodkladně zničena, pokud nejsou k dosažení účelu více potřebná nebo pokud právem chráněné zájmy dotčeného subjektu brání dalšímu uchování.*

² (Pro účely trestního stíhání umožňuje Spolkový policejní zákon BpolG kamerové sledování. V budoucnu po změně zákona bude podle několika zpráv moci být použito sledování v bytech Spolkovým kriminálním úřadem – Bundeskriminalamt.)

Z komentářů k tomuto ustanovení vybíráme:³

K odst. 1)

Veřejně přístupnými prostory se rozumí místa bez ohledu na vlastnictví, bez ohledu na to, zda jsou pod otevřeným nebem nebo nikoliv apod. Rozhodné je, že jde o prostory, kam může vstoupit neurčitý okruh lidí (například i po obdržení obecně dosažitelné vstupní karty). Patří sem pasáže, supermarkety, kavárny, foyer hotelů, benzinové pumpy, bankovní haly, muzea, kina, společné plochy obytných domů velkých bytových souborů jako průchody apod., pokud jsou přístupné veřejnosti.⁴

Nezáleží na tom, kde je kamera umístěna, ale kam míří. Pokud žádá o sledování soukromý vlastník objektu, pak musí směřovat sledování jen do svých prostor, maximální přesah může být jeden metr.

Důležité je použití slova sledování, pozorování (Beobachtung), nikoliv slova Erhebung (pátrání). Z toho vyplývá, že se nejedná primárně o shromažďování dat, ale o instalaci zařízení, pomocí něhož mohou být data vypátrána. Tím zůstává použití zařízení v rámci zákona na ochranu dat (a nikoliv policejního zákona).

Rovněž je důležité, že ustanovení zákona pokrývá jakékoliv sledování, bez ohledu na to, zda se záznam uchovává či nikoliv a dokonce bez ohledu na to, zda už je spuštěno či nikoliv.

Jako účel nestačí obecné účely vypočtené v zákoně na ochranu údajů (domovní právo, plnění obchodních účelů nebo plnění úředních úkolů podle zákona na ochranu dat). Účel musí být specifický, nemusí sice spočívat v konkrétním nebezpečí (které většinou zatím neexistuje), ale v odůvodněném ohrožení určitých veřejných nebo soukromých práv. Ve veřejném prostoru mohou totiž kamerové systémy sloužit nejen bezpečnosti, ale může jít i o účely obchodní, reklamní nebo pouze o pobavení.

To, že neexistují důvody, že oprávněné zájmy dotčených osob převáží účel sledování, znamená, že je nutno umístění sledovacího systému srovnávat zejména s právem na ochranu soukromí a právem osob na vlastní vizuální nebo zvukový projev. Z tohoto důvodu je třeba posuzovat různé prostory různě. Prostory před bankami, průchozí prostory apod. mají jiné vlastnosti než např. kupé vlaku – kde se lidé mohou bavit, či líbat a jejich oprávněné právo na soukromí může být zasaženo více než na jiných místech (například u dveří vlaku). Sledování toalet, převlékacích kabin je zakázáno. Zájmy dotčených osob obvykle převáží i tehdy, pokud existuje zvláštní zájem na ochraně soukromí, například v čekárnách nádraží, restauracích, zábavných parcích, kde lidé komunikují, jedí, pijí nebo se baví. Pokud jsou tyto aktivity v určitých místech nevýznamné, převáží zájem na bezpečnosti – například u peněžních automatů nebo pokladen benzinových pump. Záleží také na tom, zda jde o plošné sledování, nebo jenom sledování limitované určitým místem a okamžikem.

Při posuzování je nutno rovněž používat zásadu subsidiarity, tedy zjišťovat, zda daného účelu nelze dosáhnout jiným prostředkem (například pravidelnými obchůzkami).

K odst. 2)

Pro dosažení transparentnosti sledování pro dotčené osoby je nutno sledování nahlásit příslušnému orgánu. Zvláštním nebezpečím by byla situace, kdy jsou všechna místa sledována. To by odporovalo právu na svobodu. Z tohoto důvodu bez ohledu na jednotlivá sledování je třeba zajistit určitou celkovou míru, která je ještě přípustná. Registrací kamerových systémů vznikne registr, který to umožní. Sledovací zařízení jsou pravidelně kontrolována.

K odst. 3)

³ Weichert, T., Videüberwachung im öffentlichen Raum, www.datenschutzzentrum.de. REC: Fragen und Antworten zur Videüberwachung, www.datenschutz-berlin.de

⁴ Nepatří sem prostory přístupné jen zaměstnancům nebo prostory, které jsou soukromé, například předzahrádka. Vchody do obytných domů jsou sice obecně přístupné, ale do těchto prostor nepatří.

Na rozdíl od sledování je uchování dat silnějším útokem. V mnoha případech stačí pro daný účel jen sledování bez uchování – například sledování na nádraží. Pokud je pro daný účel dostatečné jen sledování, není subjekt oprávněn záznam uchovávat vůbec.

K odst. 4)

Právo na oznámení použití jednotlivého údaje subjektu jeho ochrany bylo do návrhu zákona přidáno, umožňuje subjektu účinnou a včasnou ochranu jeho práv a možnost včas se obrátit na soud.

K odst. 5)

Je zde právo na zničení záznamu, přesná lhůta však není zákonem stanovena. Ta se bude lišit zejména podle účelu a umístění zařízení. Například ze zařízení u peněžního automatu je možno uchovávat záznam několik týdnů, dokud není jasné, že k žádnému útoku na konta nedošlo. Naopak sledování v obchodních domech a obchodech musí být zničeno do 3 pracovních dnů, kdy je možno je vyhodnotit.

Úprava mobilních sledovacích zařízení

§ 6c BDSG

Mobilní identifikační nebo sledovací videotechnika nebo podobné systémy na zpracování osobních dat mohou být instalovány a používány jen po informování dotčených osob. Informace musí obsahovat identifikaci osoby, která sledování nebo zařízení provozuje, srozumitelné vysvětlení funkce zařízení a jeho vztah k ochraně dat a poučení, jak mohou být vykonávána práva dotčených osob podle úpravy na ochranu dat. Pokud jde zařízení vypnout, musí být vypínač jasně označen.

Povinná instalace kamer

§ 6 UVV (nařízení o pojištění úrazů) upravuje obligatorní sledování určitých prostorů kamerami. Jsou to prostory pokladen v bankách, prostory vstupu do kasin, heren. Dále se jedná o určité průmyslové prostory, například jaderná zařízení.

Kamerové systémy na pracovištích a ve školách

Použití kamerových systémů mimo veřejně přístupné prostory není zvlášť z hlediska ochrany osobních dat ani ochrany soukromí upraveno, praxe vychází zejména z judikatury.

K instalaci systému musí zaměstnavatel mít souhlas podnikové rady (§ 87 BetrVG), připuštěno je za určitých podmínek i skryté sledování. Vychází se z toho, že stanovení podmínek práce je v kompetenci podniku a podnikových rad. V zásadě se přípustnost řídí principem proporcionality vzhledem k okolnostem případu (BAG 1 ABR 16/07).

I když není předem souhlas ke skrytému sledování podnikovou radou dán, může být sledování považováno za oprávněné v případech ohrožení majetku a dalších hodnot (pak to nevede k tomu, že soud zakáže použití záznamu jako důkazu), pokud s tím podniková rada souhlasí dodatečně. Jinak je umístění zejména skrytého sledování považováno za nepřipustný zásah do osobnostního práva zaměstnance podle Základního zákona (BAG 2 AZR 51/02).

Rozhodovací praxe

Německé soudy přijaly celou řadu rozhodnutí, která určují, za jakých okolností mohou být nasazeny kamerové systémy, a to zejména na pracovištích. Pokud se týká instalace systémů ve veřejných prostorách, byl v r. 2003 přijat rozsudek 10 a GS 239/03, který umožnil použití kamerového systému v obchodním domě za podmínky, že jsou zákazníci dostatečným způsobem upozorněni před vchodem.

Rakousko

Existence speciálního zákona

Kamerové systémy jsou v Rakousku posuzovány zejména podle obecného zákona na ochranu osobních údajů (DSG), zvláštní zákon ani ustanovení zatím nebyla přijata. Adresáti se řídí zejména podle praxe a stanovisek Komise na ochranu osobních údajů (DSK).

V současnosti se v Rakousku připravuje novela DSG, která by režim kamerových systémů poněkud uvolnila.

Použití dohlížecích systémů ve veřejně přístupných prostorách (včetně městských dohlížecích systémů)

Použití kamerového systému, který zpracovává osobní data, je možné až poté, kdy je získáno povolení Komise na ochranu osobních údajů. K určení přípustnosti je třeba nahlásit účel, místo, dobu sledování, osobu, která se záznamem zachází atd. Kamerové sledování je možno začít až tehdy, kdy je oznámeno jeho zaregistrování (nebo po 2 měsících, pokud se DSK neozve). Provoz nevidovaných zařízení je považován za protiprávní.

Rozhodovací praxe

Komise na ochranu dat (DSK) zakázala použití sledovacích systémů ve školách, pokud by byl účelem školní dozor.

Španělsko

Existence speciálního zákona

Španělsko má zvláštní zákon o kamerových systémech ve veřejných prostorách instalovaných bezpečnostními silami, č. 4/1997.

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorách (včetně městských dohlížecích systémů)

Místní správy systémy používají.

Švédsko

Existence speciálního zákona

Ve Švédsku existuje zvláštní zákon o obecném dohlížení prostřednictvím kamerových systémů (1998: 150) – Public Camera Surveillance Act. Prováděcím předpisem je Public Camera Surveillance Ordinance (1998:314).

Policejní dohlížecí kamerové systémy

Dohlížecí systémy policie, soudů a podobných orgánů se řídí výše uvedeným zákonem (viz níže), ale platí pro ně určité výjimky a nepotřebují licenci. Právo uchovat záznamy je odlišné (delší) od běžných subjektů. Tyto předpisy se používají i pro dopravní policii.

Policie má pro potřeby individuálního trestního stíhání zvláštní zákon, který upravuje tajné sledování (1995:1506).

Problematika použití kamerových systémů k jiným než bezpečnostním účelům a zpracování jejich záznamů (například mýto).

Nemá zvláštní právní úpravu.

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorách (včetně městských dohlížecích systémů)

Instalace dohlížecího systému ve veřejných prostorách vyžaduje povolení místního úřadu (licenci). Proti jeho rozhodnutí je možno se odvolat k soudu. Povolení místního úřadu se nevyžaduje pro sledování v bankách, poštách, ale musí jít o fixní kamery s fixní optikou.

Povolení nemusí mít také obchody za splnění dalších podmínek (u vchodu a pokladny, musí být souhlas odborů). Pokud nejsou podmínky splněny, je třeba licence. Subjekty vyňaté z povinnosti licence mají pouze povinnost evidence zařízení u místního úřadu.

Ať jde o jakýkoli systém, musí být u každého vchodu vyvěšeno jasné upozornění, že je prostora sledována.

Záznamy mohou být uchovávány maximálně 1 měsíc, pokud nemá subjekt zvláštní licenci.

Ochrana záznamů a práv třetích osob je upravena tak, že subjekt musí garantovat nezasahování do záznamů (autenticitu materiálu), přístup má pouze ten, kdo je k práci se záznamem určen a má povinnost zachovávat mlčenlivost (podle zákona Secrecy Act). Záznamy mohou být použity pouze v případě podezření z trestného činu, bezpečnostním manažerem a policíí.

Velká Británie

Existence speciálního zákona

Velká Británie měla upravenou ochranu proti kamerovým systémům (tzv. CCTV) už od roku 1984, kdy byl přijat DPA 1984. To znamená, že upravila problematiku dříve, než byla přijata směrnice EU na ochranu osobních dat. Po přijetí směrnice bylo nutno přizpůsobit dosavadní praxi směrnici. Nyní jsou oba předpisy sjednoceny v: CCTV Code of Practice 2000 (Information Commissioner)

Policejní dopravní kamerové systémy

Zákon o provozu (Road Traffic Offenders Act) i další zákony umožňují použití sledovacích systémů pro sledování rychlosti vozidel a jízdy na červenou, u dálnic i dalších přestupků. Podle nedávných změn zákonů může policie spolupracovat s místními orgány a vytvořit společný systém na sledování těchto přestupků. „Zisk“ jde do vytváření a údržby systému, zbytek pak se vrací na ministerstvo financí.

Použití dohlížecích systémů ve veřejných prostorech (včetně městských a policejních dohlížecích systémů)

CCTV Code of Practice obsahuje následující zásady:

Všechny kamerové systémy, které obsahují osobní údaje, musí být oznámeny Komisaři pro informace. Podle výkladu se nemusel oznamovat systém, který neumožňoval automaticky vyhledat data. Od r. 2000 se musí registrovat všechny systémy.

Účel systému:

- Účel kamerového systému musí být určen před registrací
- Musí být určena osoba, která bude mít přístup a která je za systém odpovědná
- Musí být určena osoba, která systém monitoruje
- Musí být určeno schéma zabezpečení systému

Umístění systému:

- Systém musí monitorovat jen místa, která jsou k tomu určena
- Monitorující osoby musí sledovat jen daný účel
- Musí být označena místa, která jsou sledována, na oznámení musí být účel sledování, identifikace subjektu a odpovědná osoba, na kterou je možno se obrátit (což se aplikuje jen tehdy, pokud to není zřejmé). Výjimkou jsou sledování pouze pro trestní účely.

Přístup k chráněné osobě a jejím právům:

- Musí být zajištěn přiměřeným způsobem přístup subjektu ochrany k záznamům jejích projevů. Osoby, provádějící zaznamenávání musí být informovány o právech chráněných osob. Musí být příslušným způsobem zajištěna ochrana před třetími osobami (atd.)
- Pokud osoba žádá o to, aby byl systém zastaven nebo podává stížnost, musí být přiměřeným způsobem chráněna její práva. Do 21 dnů jí musí být odpovězeno (atd.).

Zničení záznamů:

- Záznamy nesmí být uchovávány déle než je nutné. Poté je nutno záznamy zničit.
- Přístup a bezpečnost uchování musí být zajištěny k tomu pověřeným personálem.
- Pokud jsou záznamy vyjmuty a shlednuty z bezpečnostních důvodů, je nutno zajistit zápis o tom, že záznamy byly vyzvednuty, kdo je prohlížel atd.

Přístup k záznamům

- Důvod přístupu musí být kompatibilní s účelem umístění kamerového systému a omezen na osoby, které tomu odpovídají.
- Přístup musí být dokumentován.
- Pokud je záznam poskytnut médiím, musí být rozpoznání osob znemožněno (atd.)

Prameny:

Report containing guiding principles of the protection of individuals with regard to the collection and processing of data by means of video surveillance, European Committee on Legal Co-operation, 2003

Personal data protection code (Legislative Decree no. 196 of 30 June 2003)

European Centre for Parliamentary Research and Documentation Questionnaire 1072, Lithuania, Belgium, Finland, Netherlands, Italy, Denmark, Slovenia

Opinion 4/2004 on the Processing of Personal Data by means of Video Surveillance Closed Circuit Television (CCTV), 2008

Recommendation 1830 (2008) Video surveillance of public areas

Resolution 1604 (2008) Video surveillance of public areas

Protection of personal data with regard to surveillance (2000), Council of Europe

Report containing guiding principles for the protection (2003)

Videüberwachung in Deutschland (EZPWD – Anfrage), Lippold Freiherr von Bredow/ Geraldine Hohn

Datenschutzrechtliche Grenzen der Videoüberwachung, Dr. Helmut Bämmler (2000)

Datenschutz, Österreich, 2007

CCTV code of practice, Revised edition 2008

Crime Reduction – Helping to Reduce Crime in Your Area, CCTV, Implications of the Data Protection Act, Great Britain

Private Videoüberwachung nach dem DSGVO 2000, Österreich

Rechtsinformationssystem, 2000, Österreich

Videüberwachung im privaten Bereich, Österreich

Videüberwachung in Österreich bald ohne Genehmigung erlaubt, Österreich

Die Einführung einer Videoüberwachung am Arbeitsplatz, 2004, Německo

Private Videoüberwachung im öffentlichen Raum, 2008, Německo

Fragen und Antworten zur Videoüberwachung

Video-überwachung im Betrieb, 2008, Německo

Report containing guiding principles for the protection of individuals, Council of Europe (2003)

Bundesdatenschutzgesetz (BDSG), Beobachtung öffentlich zugänglicher Räume mit optisch-elektronischen Einrichtungen
Bundesdatenschutzgesetz (BDSG), Automatisierte Einzelentscheidung
Bundesdatenschutzgesetz (BDSG), Unabdingbare Rechte des Betroffenen
Bundesdatenschutzgesetz (BDSG), Mobile personenbezogene Speicher- und Verarbeitungsmedien
Bundesarbeitsgericht, 2003
Data Protection & CCTV, Irsko
Les dispositifs de vidéosurveillance, France
Öffentliche Videoüberwachung in den USA, Grossbritannien und Deutschland – Ein Drei-Länder-Vergleich, Dissertation, Chen-Yu Lin, Göttingen 2006
European Centre for Parliamentary Research and Documentation Questionnaire 239, 2004
Great Britain, Österreich, Belgium, Croatia, Estonia, Finland, France, Greece, Georgia, Italy, Moldova, Norway, Poland, Netherlands, Slovakia, Sweden, Spain, Switzerland
Liste der deutschen Urteile zu Videoüberwachungen, Německo
Videoüberwachung im öffentlichen Raum, Německo
Videoüberwachung, Německo
Videoüberwachung an Schule, Österreich
Electronic Surveillance – Legislation, USA
Electronic Surveillance – Constitutional Law, Legislation, Common Law, Further Readings, USA